

Utveckling inom det systematiska kvalitetsarbetet för att utveckla befintligt kursutbud på Tyresö vuxenutbildning

2023-11-10

Robert Sirviö

tyresö kommun

Innehållsförteckning

1	Bakgrund	4
1.1	Uppdrag	4
1.2	Syfte och frågeställningar	4
1.3	Metod	4
1.4	Systematiskt kvalitetsarbete	4
2	Hur kartläggs samhällets och arbetsmarknadens behov?	5
2.1	Storstockholm.....	5
2.2	Regionala kompetensråd inom olika branscher.....	5
2.3	Haninge och Nynäshamn.....	5
2.4	Lokala näringslivet.....	6
2.5	Vård- och omsorgscollege	6
2.6	Förvaltningar inom kommunen	6
3	Information till elever om arbetsmarknadens behov och skolans kursutbud	7
3.1	Elever som redan går en utbildning	7
3.2	Presumptiva elever	7
3.3	Kursutvärderingar	7
4	Att ta fram ett kursutbud	8
4.1	Process/systematik.....	8
4.2	Framförhållning.....	9
4.3	Kompetens	9
4.4	Uppdragsutbildning	10
4.5	Årshjul.....	10
4.6	Ökat antal kursstarter	11
4.7	Ett ökat samarbete i regionen	12
5	Utvecklingsområden för att på ett bättre sätt kunna erbjuda rätt kursutbud framöver	13
6	Sammanfattning och slutsatser.....	13

1 Bakgrund

1.1 Uppdrag

Barn- och utbildningsförvaltningen fick 2022 i uppdrag av gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden att se över möjligheter till utveckling av det systematiska kvalitetsarbetet på lokal nivå för att utveckla befintligt kursutbud¹. Enheten för juridik och utredning har på förvaltningens uppdrag tagit fram denna rapport.

1.2 Syfte och frågeställningar

Syftet med denna rapport är att beskriva hur ett kursutbud tas fram inom vuxenutbildningen i Tyresö och hur det systematiska kvalitetsarbetet används i arbetet med att utveckla befintligt kursutbud.

Att utveckla betyder i detta sammanhang att kursutbudet anpassas efter samhällets och arbetsmarknadens behov samt presumtiva elevers efterfrågan av utbildning.

1.3 Metod

Rapporten bygger på intervju med skolledningen för vuxenutbildningen och svar på skriftliga frågor från både skolledningen och studie- och yrkesvägledare. Skolledningen har faktagranskat rapporten.

1.4 Systematiskt kvalitetsarbete

Skolverket beskriver att syftet med det systematiska kvalitetsarbetet är att utveckla verksamhetens kvalitet. Det är ett ständigt arbete som beskrivs som en cyklisk process som innehåller olika faser. Faserna har delats in i ”Var är vi?”, ”Vart ska vi?”, ”Hur gör vi?” och ”Hur blev det?”. Dialogen är central i kvalitetsarbetet. Den skapar delaktighet och samförstånd om resultat, kvalitet och utvecklingsbehov.²

¹ GVN 2022-03-17 § 21.

² <https://www.skolverket.se/skolutveckling/leda-och-organisera-skolan/systematiskt-kvalitetsarbete/systematiskt-kvalitetsarbete-i-skola-och-forskola>.

2 Hur kartläggs samhällets och arbetsmarknadens behov?

Vuxenutbildningen i Tyresö använder flera forum för att kartlägga och identifiera trender och blivande trender inom samhället och arbetsmarknaden. I de olika forumen deltar skolledning, samordnare för SFI, lärare som är ledartröjor och studie- och yrkesvägledare.

I intervjun berättar skolledningen att vuxenutbildningen har en god inblick i vilka kurser och paket som eleverna söker och efterfrågar. Vuxenutbildningen får kontinuerligt ta del av statistik från regionen om antalet sökande till olika utbildningar i hela Storstockholm. I samverkansmöten med Haninge och Nynäshamn får skolledningen underlag och statistik från Storstockholm en god bild av vilka utbildningar som efterfrågas i regionen.

2.1 Storstockholm

Skolledningen har kontinuerliga möten med rektorsgruppen för vuxenutbildningen inom Storstockholm för att bevaka och analysera trenderna i regionen. Storstockholms processledare för vuxenutbildningsnätverket tar fram underlag till rektorsgruppen

2.2 Regionala kompetensråd inom olika branscher

Vuxenutbildningen i Tyresö eller skolledningen bevakar vad som kommer fram i branschernas bevakning av olika trender. Branscherna är alltid representerade på Storstockholms möten med rektorsgruppen för vuxenutbildning.

2.3 Haninge och Nynäshamn

Skolledningen har kontinuerliga möten med skolledningarna i Haninge och Nynäshamn för att möta kraven på dimensionering av yrkesutbildningar. Ändringar i skollagen ställer krav på huvudmän att väga in arbetsmarknadens behov när de planerar och erbjuder utbildning i gymnasieskolan och komvux.

Kommuner ska samverka när yrkesutbildningar inom gymnasieskolan och komvux planeras, dimensioneras och erbjuds. Lagändringarna ska tillämpas första gången i fråga om utbildning som påbörjas 2025.³

I dagsläget finns det inget samverkansavtal påskrivet men mycket talar för enligt skolledningen att Tyresö, Haninge och Nynäshamn kommer att bilda ett samverkansområde i enlighet med ändringen i skollagen.

2.4 Lokala näringslivet

Skolledningen har tidigare deltagit i en näringslivsträff med företagare i Tyresö för att presentera kursutbud och för att få i gång ett samarbete. Detta har enligt skolledningen inte fallit ut på ett önskat sätt varför man måste hitta andra former för detta samarbete. Det har varit svårt att få respons från företagen i Tyresö till ett samarbete med vuxenutbildningen. Tyresö domineras av småföretag som lätt hittar personal och har i många fall inte behov av att samarbeta med vuxenutbildningen. Enligt skolledningen skulle situationen troligen ha varit en annan om det hade funnits fler medelstora och stora företag. Då hade ett samarbete kunnat utvecklas mer naturligt.

2.5 Vård- och omsorgscollege

Vuxenutbildningen i Tyresö har gått med i vård- och omsorgscollege och deltar regelbundet i möten med både rektorsgrupp och styrgrupp. Deltagande i dessa möten ger en bra bild av både utveckling och behov inom vårdutbildningen.

2.6 Förvaltningar inom kommunen

Vuxenutbildningen samverkar med olika enheter i framför allt arbetsmarknads- och socialförvaltningen om samma individer som ofta står långt från arbetsmarknaden eller behöver stöd på annat sätt. Här ser skolledningen en utvecklingspotential där vuxenutbildningen skulle kunna göra mera för att göra individer anställningsbara inom till exempel olika välfärdsyrken i kommunen.

³ <https://www.skolverket.se/regler-och-ansvar/forandringar-inom-skolomradet/regional-planering-och-dimensionering-av-gymnasial-utbildning>

3 Information till elever om arbetsmarknadens behov och skolans kursutbud

I vuxenutbildningens uppdrag ingår att bidra till att öka elevens valkompetens. Det innebär information till både befintliga och presumtiva elever. Valkompetens innebär att eleven har den information som behövs för att göra ett relevant och hållbart val av utbildning utifrån egna intressen och arbetsmarknadens behov.

3.1 Elever som redan går en utbildning

Eleverna som redan går en utbildning får information om vilka yrkesutbildningar (även kombinationsutbildningar) som finns i den egna skolan och hos andra utbildningsanordnare. Informationen ges av skolans studie- och yrkesvägledare som har en nära kontakt med eleven. Elevens val dokumenteras i den individuella studieplanen som följs upp kontinuerligt.

Kommunikationen med eleven ger indikation på vad som efterfrågas och med den informationen kan det framtida kursutbudet planeras.

3.2 Presumtiva elever

Vuxenutbildningen har en uppsökande verksamhet för att informera om hur kursutbudet kan möta arbetsmarknadens behov.

- Riktade reklamkampanjer inför ansökningsperioder.
- Besök till olika verksamheter inom kommunen för att nå obehörig personal för att få dem att skaffa behörighet genom att gå kurser på vuxenutbildningen.
- Deltagande på bransch- och utbildningsmässor.

3.3 Kursutvärderingar

När det gäller de lokalt initierade kurserna så sker uppföljning och utvärdering efter avslutad kurs. I samband med avslutad kurs får varje deltagare en digital kursutvärdering där sex frågor är förutbestämda av skolledningen, varje lärare

har också en möjlighet att utöver dessa sex frågor lägga till egna frågor. Utvärderingarna delas med respektive chef och vid frågetecknen så följs detta upp i medarbetarsamtal med närmaste chef.

4 Att ta fram ett kursutbud

4.1 Process/systematik

Det finns en systematik i hur vuxenutbildningen tar fram sitt kursutbud utifrån lokala och regionala behov och förutsättningar. Skolledningen liknar detta arbete vid en process där verksamheten kontinuerligt följer och fångar upp avvikelser och trender inom de olika kurserna och utbildningspaketen. Vid behov görs eventuellt justeringar i utbudet. Justeringarna kan vara av olika slag. Det kan handla om anpassning av till exempel kursernas längd och studieform. De olika faserna i denna process är beskrivna i årshjulet (som beskrivs närmare i punkten 4.5).

I verksamheten finns även en antagningsgrupp som träffas regelbundet. Antagningsgruppen består av skolledning, studie- och yrkesvägledare och en administratör. I antagningsgruppen hanteras övergripande rutiner vid antagning av elever. Det kan exempelvis handla om frågor som är kopplade till ansökningsperioder och information till elever. Utöver detta så ägnar sig även antagningsgruppen åt omvärldsbevakning och följer noga utbud och efterfrågan på utbildningar i Tyresö och inom regionen inom de olika samarbetsforumen samt tar del av tillgänglig statistik på arbetsmarknads- och utbildningsområdena.

Antagningsgruppens arbete kan följas i form av minnesanteckningar från respektive möte.

Vuxenutbildningen i Tyresö arbetar med fyra kursstarter varje år, i januari, mars, augusti och oktober. De största förändringarna i utbudet görs inför studieperioderna som börjar i januari och augusti.

Rutinerna inför varje ny period är att det först görs en övergripande översyn av det befintliga kursutbudet.

I översynen lokalt ingår dels elevers kursutvärderingar och dels samtal med pedagogerna, som ofta har förslag på utveckling av kursutbudet. Skolledningen betonar att kursutvärderingarna för eleverna inte är särskilt framtagna för att utvärdera själva kursutbudet som sådant utan för att utvärdera kvaliteten på en redan genomförd enskild kurs.

Parallellt med detta sker en kontinuerlig översyn i antagningsgruppen inför nästa sökperiod utifrån omvärldsspaning, statistik och informationsutbyte med samarbetspartners.

Utöver detta måste vuxenutbildningen enligt vuxenutbildningsförordningen erbjuda vissa kurser⁴.

När den samlade informationen har hämtats in så fastställs kursutbudet av skolledningen inför nästa sökperiod. Kursutbudet läggs sedan ut sökbart i Alvis som är en digital tjänst där kursutbudet beskrivs och där eleven kan anmäla sig till en kurs.

4.2 Framförhållning

Framförhållningen innan en kurs startar kan se olika ut. Till hösten 2023 var merparten av kurserna klara i september. Återstående kurser har därefter startats successivt då verksamheten har fått klarhet i vilka kurser som har varit möjliga att starta.

Framförhållningen styrs av en rad olika faktorer som till exempel tillgänglig kompetens inom ämnet, tillräckligt elevunderlag, analyserad efterfrågan på arbetsmarknaden och elevers efterfråga och behov. Att starta en ny yrkesutbildning kräver ett förarbete där man undersöker hur efterfrågan av berört yrke ser ut lokalt och regionalt.

4.3 Kompetens

Kompetensen hos personalen kan vara begränsande och kan påverka kursutbudet lokalt. För att råda bot på detta kan personalen erbjudas

⁴ https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/forordning-20111108-om-vuxenutbildning_sfs-2011-1108/#K2

kompetenshöjande insatser. Utöver detta kan verksamheten köpa in rätt kompetens externt för att kunna bedriva planerade utbildningar.

4.4 Uppdragsutbildning

Vuxenutbildningen i Tyresö tar emot uppdragsutbildningar. Tidigare har man haft uppdragsutbildningar för äldre- och omsorgsförvaltningen som har handlat om utbildning inom psykisk ohälsa för hemtjänstpersonal. Uppdraget var kopplat till statsbidraget Äldreomsorgslyftet. För att starta en uppdragsutbildning behövs i normalfallet en framförhållning på två till tre månader.

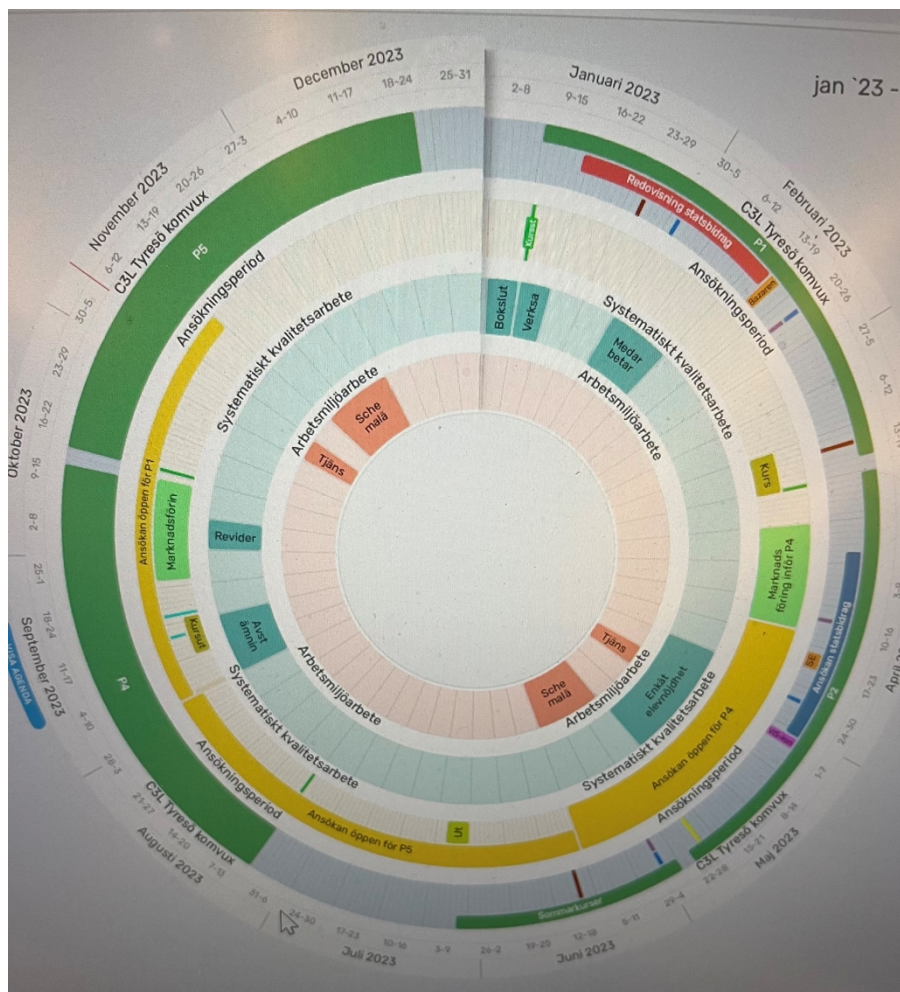
4.5 Årshjul

Skolledningen och administrationen inom vuxenutbildningen arbetar sedan tidigare med ett övergripande årshjul för att få en överblick över arbetstoppar och för att skapa ökade möjligheter att planera verksamheten. I årshjulet finns moduler för ansökningsperioder, arbetsmiljöarbete och det systematiska kvalitetsarbetet. I varje modul finns olika aktiviteter/faser under året inlagda.

Vuxenutbildningen har sedan några månader tillbaka haft tillgång till det digitala planeringsverktyget Plandisc som är ett program för att digitalt arbeta med årshjul. Årshjulet från Plandisc är ett planeringsverktyg som gör det möjligt att strukturera arbetet digitalt.

Enligt skolledningen betraktas årshjulet som ett arbetsmaterial och är ett ständigt utvecklingsområde för att det ska stödja bland annat det systematiska kvalitetsarbetet och att tydliggöra de olika faserna ibland annat arbetet att ta fram ett kursutbud. I nuläget arbetar skolledningen med att justera årshjulet inför 2024.

Det övergripande årshjulet inom vuxenutbildningen

4.6 Ökat antal kursstarter

Sedan nämnduppdraget gavs har vuxenutbildningen ökat antalet kursstarter. Två yrkespaket, barnskötarutbildningen och löneadministratörsutbildningen har ändrats och följer nu Skolverkets nationella kurspaket. En lärlingsutbildning-el planeras att starta i januari 2024. Två yrkespaket, barnskötarutbildningen och löneadministratörs-utbildningen som följer Skolverkets nationella kurspaket har startats.

Undersköterskeutbildning och utbildning till barnskötare och elevassistent är utbildningar lokalt för att säkerställa rekryteringen i kommunen. Där har vuxenutbildningen ett samarbete med arbetsmarknads- och socialförvaltningen samt äldre- och omsorgsförvaltningen.

Övriga kurser som startas lokalt utgår också från elevers önskemål och behov som fångas upp i elevutvärderingar och i samtal med studie- och yrkesvägledare. Utbildningar som har för få sökande erbjuds inte inom vuxenutbildningen i Tyresö utan eleverna hänvisas att söka kurser framför allt på distans hos NTI-skolan.

I och med uppdraget om dimensionering och planering av yrkesutbildningar är det mer statligt styrt vilket utbud verksamheten ska ha. Det finns ska-krav på vissa utbildningar som måste erbjudas. Med dimensioneringsplaneringen vill staten få till ett ökat samarbete inom en region. Alla kommuner kan till exempel inte erbjuda hotell- och restaurang utan måste hitta samarbetsformer kring utbildningen. Tyresö har initierat ett utvecklingsarbete med Haninge och Nynäshamn för att undersöka vilka kurser kommunerna kan erbjuda tillsammans.

När det gäller att ta fram kurser lokalt är utbudet till en del styrt av vuxenutbildningsförordningen som reglerar att kommunens invånare ska erbjudas grundläggande kurser i svenska, engelska och matematik.

4.7 Ett ökat samarbete i regionen

Att utveckla ett kursutbud inom den kommunala vuxenutbildningen har på senare år i allt större utsträckning blivit en fråga för den lokala verksamheten i samarbete med andra aktörer inom regionen. Dessutom har statens styrning av kursutbudet ökat vilket har blivit styrande för vilket kursutbud som ska erbjudas.

Vuxenutbildningen planerar och genomför dessutom kurser och utbildningar som följer Skolverkets nationella kurspaket. Vuxenutbildningen köper in även in utbildningsplatser av externa anordnare utifrån identifierade behov.

Under 2025 kommer flera förändringar och regeländringar att börja gälla inom kommunal vuxenutbildning (Komvux). För att underlätta förståelsen för de aktuella förändringarna, och stödja kommande implementeringar, används samlingsbegreppet komvux25.

5 Utvecklingsområden för att på ett bättre sätt kunna erbjuda rätt kursutbud framöver

Enligt skolledningen behöver vuxenutbildningen ständigt se över utvecklingsområden som är kopplade till kursutbud efter samhällets och individens behov. Detta kan göras i samverkan med externa samarbetspartners, omvärldsbevakning, statistikinhämtning, kursutvärderingar och dokumentation från studie- och yrkesvägledare.

Skolledningen har i sitt systematiska kvalitetsarbete identifierat några utvecklingsområden som påverkar vilka kurser som vuxenutbildningen kan erbjuda framöver.

Att se över årshjulet är ett utvecklingsområde för att det ska kunna stödja det systematiska kvalitetsarbetet och för att tydliggöra de olika faserna som ingår i arbetet med att ta fram ett kursutbud.

Ett fördjupat samarbete med arbetsmarknads- och socialförvaltningen skulle göra det möjligt för vuxenutbildningen att på ett bättre sätt nå individer som står långt från arbetsmarknaden. Riktad utbildning skulle kunna göra dem anställningsbara för olika välfärdsyrken i Tyresö.

För att i större utsträckning kunna ta emot beställningar av olika uppdragsutbildningar behöver personalens kompetens höjas inom de områden där efterfrågan kommer att öka framöver.

6 Sammanfattning och slutsatser

Det finns en systematik med vilken vuxenutbildningen arbetar för att ta fram ett kursutbud inför årets fyra olika perioder. Systematiken följer i stort Skolverkets rekommendationer om de olika faserna som ingår i det systematiska kvalitetsarbetet för att utveckla verksamheten. Systematiken beskrivs i ett årshjul. Att se över årshjulet är ett utvecklingsområde för att det på bästa sätt ska kunna stödja det systematiska kvalitetsarbetet och för att tydliggöra de olika faserna som ingår i arbetet med att ta fram ett kursutbud. Det systematiska kvalitetsarbetet dokumenteras i olika minnesanteckningar.

Förutsättningarna för att ta fram ett kursutbud har förändrats sedan nämnden gav uppdraget att se över möjligheter till utveckling av det systematiska kvalitetsarbetet på lokal nivå för att utveckla befintligt kursutbud. Tyresös vuxenutbildning har i allt större utsträckning hittat olika samarbetsformer med andra aktörer i regionen. Mycket av samarbetet går ut på att tillsammans identifiera trender och behov i samhället som kursutbudet kan anpassas till.

Samverkan med externa samarbetspartners bidrar till att kvalitetssäkra framtagandet av rätt kursutbud som är anpassat till samhällets och individens behov.

På lokal nivå har vuxenutbildningen ett nära samarbete med övriga förvaltningar för att på så sätt kunna erbjuda ett kursutbud som svarar mot behov och förutsättningar lokalt.

Systematisk dokumentation/insamling av önskemål/efterfrågan av elever och presumtiva elever behöver göras för att fånga upp den lokala efterfrågan i Tyresö.

Staten har på olika sätt ökat sin styrning över vad kommunernas vuxenutbildning ska erbjuda för innehåll.

Det systematiska kvalitetsarbetet inom vuxenutbildningen visar på ett antal utvecklingsområden som verksamheten behöver arbeta med för att kunna erbjuda ett kursutbud som efterfrågas av både individ och samhälle.